

»Zbrali smo pogum«

Spominjamo se 30-letnice samostojne države Slovenije

Zavod RS za šolstvo je v sodelovanju z Arhivom Republike Slovenije in Parkom vojaške zgodovine Pivka pripravil učna gradiva za obeležitev 30. obletnice samostojne slovenske države, na 30-letnice vsakega od ključnih dogodkov iz zgodovine slovenskega osamosvajanja:

- * plebiscit za samostojno in neodvisno Slovenijo (23. 12. 1990),
- * osamosvojitve (25. 6. 1991) in
- * slovenska osamosvojitvena vojna (junij/julij 1991).

Učna gradiva za obeležitev 30-letnice plebiscita so bila na voljo v decembru leta 2020, o čemer smo vas že obvestili. Za 30-letnico obeleževanja same razglasitve osamosvojitve in zmagovite vojne za Slovenijo pa so zdaj na voljo še ostala učna gradiva, vsa objavljena na portalu www.zbralismopogum.si. Šolam je na voljo virtualna razstava v treh delih z naslovi *Plebiscit*, *Osamosvojitve* in *Vojna*. Vsak del virtualne razstave uvaja video film: *Plebiscit* (traja 14 minut), *Osamosvojitve* (traja 12 minut) in *Vojna* (traja 15 minut).

Video filmi na zgoščen, poučen in zanimiv način povzemajo glavne dogodke in pridobitve vseh treh prelomnic iz zgodovine slovenskega osamosvajanja. Učence/dijake v vseh treh filmih nagovori tudi predsednik države gospod Borut Pahor. Video filmi so primerni za vključevanje v spominske učne ure in spominske proslave za državne praznike ob dnevu samostojnosti in enotnosti (26. december), dnevu državnosti (25. junij) in dnevu suverenosti (25. oktober). Skupaj z virtualno razstavo pa so odlično učno gradivo za obravnavo teme o osamosvojitvi Slovenije glede na učne načrte za zgodovino v osnovni šoli in gimnaziji ter glede na kataloge znanja za zgodovino v izobraževalnih programih SSI/PTI, in družboslovja v izobraževalnih programih SPI, ne glede na obletnice. Učno gradivo je primerno za obravnavo teh tematik tudi pri drugih družboslovnih in umetnostnih predmetov ter pri pouku slovenščine. Za učence/dijake so pripravljene tudi delovni listi za samostojno učenje ter preverjanje znanja o zgodovini slovenske osamosvojitve.

Projekt obeleževanja 30. obletnice slovenske samostojnosti je poimenovan »Zbrali smo pogum« in je del citata iz časov osamosvajanja, ki se v celoti glasi »Zbrali smo pogum, stopili smo skupaj«. Citat odslikava vzdušje v času plebiscita in dogodkov, ki so sledili in pripeljali do samostojne in neodvisne slovenske države. Brez enotnosti, zaupanja, samozavesti, ponosa, želje po boljšem življenju in blaginji in predvsem poguma, osamosvojitve ne bi uspela. Zato je glavna vsebinska nit projekta *pogum*.

Kratek zgodovinski pregled

V 80. letih 20. stoletja so Jugoslavijo zajela gospodarska, družbena in politična kriza, pestila so jo vse večja mednacionalna nasprotja, različni so bili pogledi na ureditev in delovanje države. Zato so se v Sloveniji preko gibanj civilne družbe, kulturnih gibanj, kulturne in politične opozicije, krepila prizadevanja po demokratizaciji in samostojni in neodvisni državi. Dne 8. aprila leta 1990 so potekale prve svobodne demokratične volitve po drugi svetovni vojni, na katerih je zmagala koalicija Demos. Predsednik vlade (tedanji izvršni svet) je postal Lojze Peterle, predsednik skupščine pa dr. France Bučar. Sočasno so potekale tudi volitve predsednika tedanjega republiškega predsedstva, na katerih je zmagal Milan Kučan.

Koalijska Demosova vlada se je povezala s tedanjo opozicijo. Dne 6. decembra 1990 je bil podpisan sporazum političnih strank in poslanskih skupin tedanje Skupščine Republike Slovenije o skupnem nastopu na plebiscitu za samostojno in neodvisno državo.

Plebiscit je bil izveden v nedeljo, 23. decembra 1990. Udeležilo se ga je 93,2 % volilnih upravičencev. Na vprašanje na glasovalnem lističu »*Ali naj Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država?*«, je pritrdilno odgovorilo 88,5 % vseh volilnih upravičencev, ki so se udeležili plebiscita (to je 1,289.269 volivcev). Rezultate plebiscita je tedanja Skupščina Republike Slovenije slovesno razglasila na seji dne 26. decembra 1990 (ta dan je bil razglašen za državni praznik kot *dan samostojnosti in enotnosti*).

V naslednjih mesecih so potekala prizadevanja za uresničitev plebiscitne volje po samostojni in neodvisni slovenski državi. Dne 25. junija 1991 je Skupščina Republike Slovenije sprejela temeljne osamosvojitvene zakone in razglasila državno samostojnost Republike Slovenije, zato je bil ta dan razglašen za državni praznik kot *dan državnosti*. Slovesna razglasitev samostojnosti je potekala 26. junija 1991, ko je bila prvič javno razobešena nova slovenska zastava. Že istega dne se je začela desetdnevna vojna za Slovenijo, v kateri je zmagala Slovenija, vojaštvo Jugoslovanske ljudske armade pa je Slovenijo zapustilo do 25. oktobra 1991 (ta dan se obeležuje kot *dan suverenosti*). Pridobitve osamosvojitve so bile uzakonjene v novi slovenski ustavi, sprejeti 23. decembra 1991, po kateri je Slovenija postala demokratična republika. Mednarodna priznanja so sledila v letih 1991 in 1992, Slovenija pa je postala članica več mednarodnih integracij. Tako je dne 22. maja 1992 postala stalna članica OZN, 14. maja 1993 je postala članica Sveta Evrope, najstarejše vseevropske organizacije, 29. marca 2004 je postala članica NATA, 1. maja 2004 je postala članica Evropske unije, 1. januarja 2007 je bila vključena v evrsko območje, 21. decembra istega leta pa v schengensko območje. Slovenija je članica tudi številnih drugih mednarodnih organizacij in združenj.

Dr. Vilma Brodnik, pedagoška svetovalka za zgodovino